

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Io. Freinsheimii Commentarii in libros svperstites Q. Cvrtii Rvfi

**Freinsheim, Johann
Curtius Rufus, Quintus**

[Argentorati], [circa 1639 oder später?]

Cap. 7

urn:nbn:de:bsz:31-103771

3, 7, 1. *QUANTAM CAPERE*) Quidam editi; *quanta poterat*, nec bene dictum nego. Sed consensus Mss. tam Bongarf. quam Modianorum, & aliarum edd. in hanc sententiam me pertraxit, ut auctori sua verba restituenta esse crederem.

IN UNCTOQUE EO PONTIBVS) Cyrus minor cum ex Cilicia Babylonem proficisceretur, ubi ad Euphratem peruenit, reperit latum stadia tria. Non improbabile est à Dario in Ciliciam mouente haud procul ab eo loco, pontibus stratum fuisse. Raderus. Xenophon. *ἠναβία*. I. Cyrum transisse Euphratem dicit ad Thapsacum. *Cyrus ad Euphratem fluiuium procedit, cuius erat quatuor stadiorum latitudo. Ibidem vrbs ampla & locuples erat, cui nomen Thapsacus.* quod oppidum suo tempore Amphipolim vocatum fuisse Plinius scribit 5, 24, 8. appellatione haud dubie inde ducta, quod ab utraque fluminis ripa habitaretur. Vel, ut Amphipolis Thraciae appellata fuit ob circumfluentem Strymonem, Thucyd. 4, 21, 4. Nobilitarunt eam praecipue Geographi, dimensiones suas ad eam applicantes, qua de re multa Strabo libris prioribus. Ibi vada sunt, quae Cyrus sine ponte traiecit. Eodem loci Darius pontem struxit, ut ex Arriano 2, 3, 7. liquet: *ad Thapsacum urbem & Euphratem* (nimirum per pontem suum regressurus) *cum equitatu contendit, ut quam citissime posset, Euphratem inter se atque Alexandrum medium relinqueret.* & clarius 3, 2, 1. ubi & Alexandrum eadem transiisse scribit. *Alexander Thapsacum peruenit, &c. post eius (Mazae) fugam pontibus in ulteriorem ripam iactis, Alexander uniuersum exercitum transiuit.* Nisi tamen iste pons non ad tempus à Dario structus, sed perpetuo ibi fuit; quod innuere videtur Strabo lib. 16. *iuxta Thapsacum antiquus Euphratis pons erat ad Tigris transitum: ubi Alexand. cum exercitu traiecit.* Porro Arrianus Romanos etiam per Euphratem quoties necesse fuit pontem duxisse asserit 5, 1, 32. ubi & rationem illorum struendis pontibus explicat. addit autem *quoties necesse fuit.* alias enim ad Zeugma transire sunt soliti, ut Crassus apud Appian. de bell. Parth. quamquam enim ibi pontis tantum meminit App. ex Floro tamen 3, 11, 3. constat, eum ibi transiisse. ut ita contentus fuerit Appianus pontem dicere, qui ad Zeugma ordinarius erat & perpetuus. cum Seleucus struxerat, ut ex Plinio 5, 24, 7. discimus: *Zeugma transitu Euphratis nobile.* Ex aduerso Apamiam Seleucus idem vtriusque conditor, ponte iunxerat. Qui auctores faciunt, ut diffidam Dioni lib. 40. qui Zeugma appellatum scribit ab expeditione Alexandri, qui Euphratem ibi transferit.

3, 7, 2. *SOLUS*) De Solis vrbe passim scriptores, Dionysius de situ orbis verf. 875. & ad illum Eustathius, Strabo lib. 13. Solinus cap. 38. Mela 1, 13. Scholiastae horum, & antiquior omnibus Herodotus. [apud quem tamen non reperio solos, praeter urbem Cypriam hoc nomine] Ego ex Laërtio in Solone ipsius natalem aperiā: *inde Solon (à Cræso) dimissus venit in Ciliciam, & urbem condidit, à se Solos appellatam.* Addit Laërtius paucos ibi Atheniensium collocatos, eosque sensim patriae linguae inter barbaros oblitos cepisse *σολοικίζεν*. Alii ab aliis barbaris affirmant Atticam linguam ibi deprauatam, indeque natum Solæcismum, qui colonias in omnes prope gentes & posteritatem scholasque deduxit. Solinus & Mela *Sole* non *Soli* scribunt, & Vadianus ex Hermolao, hic ex Ciccone conatur euincere, ut discoræ. Sed nusquam legi Solas, sed Solos. Et quo pacto aliter scribas Graece nomen multitudinis virilis generis? si muliebre esset, *Σόλων* dicendum erat, unde Solæ, Solanum descendit. Seruo cum Curtio *Solos*, à *Soli* Solorum. Vt & Arrianus 2, 1, 31. Strabo lib. 14. ac alii *Σόλων* in quarto casu scribunt. Fuit & Cypri vrbs huic cognominis; & Africae promontorium apud Herodotum. Raderus. Apud Herod. 2, 32. & 4, 43. promontorium est *Soloeis*. Quod in quibusdam exemplaribus hoc loco *Solis* legebatur, Salmasius ad Solin. dicto loco, ait defendi posse, ex eo quod antiqui nomina urbium sexto casu plerumque proferebant, ætate Solini atque adeo superiore. Quod autem in aliis exemplaribus *Soli*.

Solini, & Melæ est *Soloe*, id mihi videtur accidisse ex veteri pronuntiatione Græci nominis Σόλοι, quæ non male sic effertur *Soloe*, ita scilicet, vt nouissimæ duæ vocales coalescant in diphthongum. Vt in Hieronymo ad Daniel. cap. XI.

MYLCTÆ) Quod propensiore erga Persas animo fuissent. Atrianus 2,1,31.

3,7,3. *VOTA PRO SALUTE*) A milite vel Alexandro, vel vtrisque, & hoc pro more, vt in Romana quoque Imperatorum & Græca historia passim apud Herodianum, Plutarchum, Lucianum, Pausaniam, alios cognoscas. Raderus. Votorum antiquissima est origo, vt ex historia sacra patet. eaque in omni necessitate & desiderio concipiebantur. nos exempla recensimus eorum, quæ proprie huc pertinent. Cicero Philipp. 10, 8. de Hirtio: *nondum ex longinquitate grauissimi morbi recreatus, quicquid habuit virium, id in eorum libertatem defendendam conuulsi, quorum votis iudicauit se à morte reuocatum.* Item de eodem Phil. 7, 4. *Æquum, credo, putauit, vitam quam pop. Romani votis retinisset, pro libertate pop. Romani in discrimen adducere.* Idem Epist. ad Attic. vltima lib.8. *nec simulant, vt cum de illo egrotò vota faciebant.* Plinius lib. 7, 48. *Iudis pro salute D. Augusti votis.* Tibullus 3, 5. f. in suo morbo:

Interea nigras pecudes promittite Diis,

Et nirei lactis pocula mista mero.

Sueton. in Caio cap.14. n. 4. *Vi vero in aduersam valetudinem incidit, pernoctantibus cunctis circa Palatium, non disuerunt qui depugnaturus se armis pro salute agri, quique capita sua titulo proposito vouerunt. & mox cap.27. mun.3. Votum exegit ab eo, qui pro salute sua gladiatoriæ operam promiserat; spectauitque ferro dimicantem: nec dimisit nisi victorem, & post multas preces. Alterum qui se periturum ea de causa vouerat, cunctantem pueris tradidit verbenatum infulatumque, qui votum reposcentes per rivos agerent, quoad precipitaretur ex agere. Liuius 4,25,3. Pestilentia eo anno aliarum rerum otium præbuit. ades Apollini pro valetudine populi vota est. Adde eundem 1,31, 6. 5,13,5. 7,21. 7,27,1. Item 40,37,2. propter pestilentiam iussus consul Apollini, Aesculapio, Saluti dona vouere, & dare signa inaurata, quæ votis, deditque. & 25, 12, 14. Hæc est origo ludorum Apollinarium, victoriæ, non valetudinis ergo, vt plerique videntur, votorum. Pertinere huc putem eadem Apollinis Medici, apud eundem auctorem 40,51,5. Ibid. 41,21,10. Q. Marcio Philippo verba præcunte, populus in foro votum concepit: Si morbus pestilentiaque ex agro Romano emota esset, biduum ferias ac supplicationem se habiturum. quæ est ipsa supplicatio, cuius meminit 42,2,7. quæ prioris anno valetudinis populi causa vota esset. & in simili causa 3,7,6. inopi senatus auxilij humani, ad deos populum ac vota vertit. Et 27,25,7. pestilentia causa & supplicatum per compita, vota vrbe est: & P. Licinius Vercus prætor vrbes legem ferre ad populum iussus, vt hi ludj (Apollinares) in perpetuum ad statam diem vouerentur. cui loco iunge 25,12,14. & 26,23,3. Sueton: Claud. 45,2. Quasi pro egrotò adhuc vota suscepta sunt. Tacit. 2,69,2. aduersa valetudine Germanici detentus, vbi recreatum accepit, vota que pro incolumitate soluebantur. Idem 3,71,1. Donum quod pro valetudine Augustæ equites Romani vouerant Equestri Fortuna. & de eadem valetudine 3,64,3. tum supplicia diis, ludique Magni ab senatu decernuntur, nempe voti causa. Liuius 39, 9, 7. se pro egrotò vouisse, vbi primum conuulsisset, Bacchis eum se initiaturam. & mox 39, 10, 1. religionis se causa, vt voto pro valetudine sua factò liberetur, Bacchis initiari velle. Adde Capitolin. in M. Antonino c.8. Propert. 2,9,25. & 2,28. Ouid. Amor. 2,13. & de Arte 2,327. Tibull. 1, 5. Albinouan. ad Liuiam, Vellei. 2, 48, 3. Iuuenal. Sat. 10, 283. Plutarch. Pomp. cap. 95. Dion. lib. 41. pag. 173. f. & Inscriptiones. vnde intelligas, pro quibus, quibusque diis, & quas res voueri olim consueuerit. Sed & pro bubus talia vota faciebant. Cato de re Rustica cap.83. *Votum pro bubus, vt valeant, sic facito. Marti Siluano in Silua interdius, capita singula bouum votum facito farris adores libras III. & lardi P. III. S. & pulpa P. III. S. vini sextarios tres. Id in vnum vas liceto conicere, & vinum item in mun-**

ras licet coniecer. *Eam rem divinam vel servum, vel liber licet faciat. Vbi res divina facta erit, statim ibidem conponio. Mulier ad eam rem divinam ne adsi, neque videat quomodo fiat. Hoc votum in amor singulos, si vult, licet vovere.*

QUANTA FIDUCIA BARBAROS SPERNERET) In hoc videri possit imitatus Cleomenem, in cuius vita Plutarch. cap. 15. *Populabundus finem Megalopolitanos ingressus, tum ingentem praedam congestit, tum magnam vastitatem edidit agri. Denique capus artificibus qui ludicram artem faciebant, & veniebant ex Messene, excitatis in hostico theatrum, exhibitisque quatuoraginta nimirum sumptu ludis, sedis illic ad eos spectandos unum diem: non quo duceretur eo spectaculo, sed ut hostibus quasi insultaret, & quam longe illis esset superior, cumulate illorum demonstraret despicientia.*

ÆSCULAPIO ET MINERVÆ) Illi quod Numen peculiare salutis crederetur, de qua re quia notissima est, nihil monebo, nisi quod eo nomine à Romanis pestilentia laborantibus, Epidaurò accitus est, ut apud Livium sine lib. 10. & Epit. II. Valer. Maxim. 1, 8, 2. & alios: Deinde morem, in dormiendi templo eius, ubi agri per somnium moneci credebantur, quid illorum valetudini conducere. Vide Cicero de divin. 2, 59, 9. Philostratum Apollon. 1, 5. & seqq. & in Polemone. Minervam autem præcipue semper Alexander coluit, cui & ante ad Ilium sacrificavit apud Arrian. 1, 4, 8. eique arma sua suspendit: & pollicitus est templum se illustrissimum conditurum. Strabo lib. 13. & infra 3, 12, 27. aram facrat: quam & 4, 13, 15. propitiat: & 8, 2, 32. victimis castis honorat, quod & Arrianus notat 4, 4, 12. Ceterum quod ad descriptionem huius loci attinet, vocem quippe alii hic inscriunt, quippe *Æscul.* quæ præterquam quod pluribus libris abest, sua sponte aliena est à sensu huius periodi. nisi igitur & hic asyndeton esse credimus, qualia supra ad 3, 6, 1. quædam adnotavimus, sic constituenda erit lectio: *Fota d. pro sal. fusc. per lud. atque ocium reddens, ostentui quamvis fiducia Barb. sperneret, Æsculapio &c. sic. Facit. 1, 29, 6. Corpora extra vallum abiecta ostentui. Sallust. & lug. 2, 4, 6. ut Inguerba scelerum ostentui essent. plura exempla Taciti require in Indice eius.*

3, 7, 4. **EX HALICARNASSO**) Quam urbem ipse captam exciderat, Persis in arces confugientibus. Arrian. 1, 7, 22. Diod. 17, 24. & seqq.

PERSAS) *Orontobatem Persiam qui Halicarnassi arcem, & Myndium, & Caunum ac Theram & Callipolim tenebat, à Ptolemao & Asandra victum cognovit. Accesserat ad victoriam & Cos, & Troipum. sic Arrian. 2, 1, 32.*

MYNDIOS) Quorum oppidum ipse, ipse prouisionis, tentauerat, sed inuito successu. vide Arrian. 1, 7, 5. Paruum fuisse oppidum etiam ex ioco Diogenis apparet, quem Laërtius refert, magnificas eius portas eludentem dixisse: *Viri Myndii, claudite portas, ne civitas vestra egrediatur.*

CAUNIOS) In quos est & ingeniosissimum illud Stratonici Citharædi, qui valetudinarios sibi homines esse conspiciens Homeri versum cecinit:

Οὐκ ἔστι φάρμακον γένος, τίς δὲ γὰρ ἀνδρῶν.

Tale quidem genus est hominum, quale est foliorum, atque incolis moleste ferentibus, quod urbem quasi insalubrem notasset, subiecit: *egone ausim insalubrem dicere, ubi etiam mortui inambulanti?* vide Strabonem lib. 14. & Dion. Chrysost. orat. 32. Porro hoc oppidum tam aliis pomis, quam præcipue ficibus nobile fuit, vide Athen. 3, 3. *qua condescendenti nauim aduersus Parthos omen fecere M. Crasso, venales predicantis voce caunæ.* Plin. 15, 19. Vbi forte legend. *caunæ*, ut exprimat omen *canoneas*: quemadmodum apud Ciceron. de divin. 2, 40. *Cum M. Crassus exercitum Brandisii imponeret, quidam in portu caricas Cauno aduectas videntes, Caunæas, clamitabat. Caunum in primis nobilitauit Protogenes celeberrimus pictor, qui originem inde duxit.* Plin. 35, 10, 42. **Ceterum**

terram plerique libri hoc loco *Canyndios* legunt, unde mihi suspicio est scripisse Curtium *Orindios*.

3, 7, 5. *SPECTACULO LUDICRO*) Istud *ludæro* habuerim pro interpretatione vocis præcedentis. Nisi forte (quod p.in. Socer meus iudicabat) *spectaculum* potius est interpretamentum *ludicri* vt ignotioris. Certe Curtio *ludicrum* absolute pro spectaculo sumitur 4, 5, 11.

MALLOX) Vbi *Amphilochos* vt heroi parentauit: *quamque* eius seditione laborantes offendisset, ea sedata, tributa que *Dario* regi pendere soliti erant, is remisit, quod *Malli Argiuorum* coloni essent, ipseque ab *Heraclidis Argiuis* oriandum se perhiberet. *Arrian.* 2, 1, 34. Quem explicat *Strabonis* locus lib. 14. vbi hanc urbem describit. ex quo discet *Amphilochum Argiuum* conditorem fuisse *Malli*.

CASTABALVM) *Castabala* numero multitudinis scribunt *Geographus* [*Strabo* lib. 12.] & *Plinius* [5, 27. &] 8, 40, 3. Propter bella *Colophonij*, itaque *Castabalenfes*, cohortes canum habuere &c. *Stephanus*. *Κασταβαλα πάλις Κιλικίας, ἐγγὺς Φοινίκης, ἢ ἐγγὺς Περσῶν ἐκατέρωθεν.* *Castabala* urbs est *Cilicia* & *Phoenicis*, qua & *Perasia* vocabatur. Hic aiunt gesta, qua de *Oreste* & *Pylade* feruntur. *Raderus*. Vide *Strabonem* citato loco.

3, 7, 6. *IBI*) *Arrianus* 2, 1, 34. leuiter dissentit, quum adhuc apud *Mallos* esset.

3, 7, 8. *ISSON*) Mirum dictu, *Xenophon* lib. 1. *ἰσσοῦς*. *Diod. Siculus* 27, 32. & *Melas* 1, 13. *Isson* ingenem urbem; *Strabo* lib. 14. *ἰσσοῦς* oppidulum cum statione appellat. Iterum *Melas* æuo suo nullam fuisse *Isson* affirmat. *Stephanus* autem *Issus*, inquit, urbs inter *Syriam* & *Ciliciam*, ad quam *Alexander* *Darium* vici, eoque dicta est *Nicopolis* ab illo. *Ptolemæus* tamen *Nicopolim* diuersam facit ab *Issō*, vti reuera est. *Raderus*. Hic etiam *Cicero* postea castra habuit se teste. pretium est opere nosse verba disertissimi viri. Sic igitur ille epist. fam. 2, 10. Interea cum meis copiis omnibus vexauit *Amanites* hostes sempiternos: multi occisi, capti, reliqui dissipati: castella munita improviso aduentu capta & incensa. Itæ victoria iusta imperator appellatus apud *Issum* (quo in loco sepe, vt ex te audiui, *Clearchus* tibi narrauit, *Darium* ab *Alexandro* esse superatum) ab eo exercitum ad infestissimam *Cilicie* partem. Idem ad *Atticum* 5, 20, 10. Castra paucos dies habuimus, ea ipsa, qua contra *Darium* habuerat apud *Issum* *Alexander*, quem *Aras* ibidem collocasse discimus ex eodem *Cicerone* ep. fam. 15, 4.

MIMITES NOVI) *Callisthenes* apud *Polybium* 12, 10. scribit *Alexandro* *Ciliciam* intranti aduenisse ex *Macedonia* supplementi loco peditum quinque milia, equites octingentos. *Raderus*.

3, 7, 9. *ANGUSTIÆ*) Hic locus addi potest scriptoribus, quorum auctoritate *Amiratus* discurs. polit. 18, 1. similem sententiam tuetur, hostem qui in angustiis vexari possit, in loca plana non admittendum esse.

3, 7, 11. *SISENES*) Apud *Arrian.* 1, 8, 3. memoratur *Asiæ* *Perfa*, de quo quidem aliqua dissimilia narrantur: sunt tamen, qua persuadeant, eundem videri debere, quem *Curtius* hic nominat. Apud *Iosephum* reperitur *Sisines*. Vide *Lucian.* *To. II.* pag. 103.

3, 7, 12. *NABARZANES*) Hic quis fuerit, quidque de eo *Curtius* tradiderit, optime index noster in conspectum dabit, quem de huiusmodi consuli volumus.

MORIBVS SVIS EDERET) Et hic variant *Codices*. *Theocrenus* scribit; maioribus suis, & *Acidalius* suspitione ductus ita scribendum coniecerat. Mco animo vtrumque bene, seu *moribus*, seu *maioribus*. maioribus enim apte iungitur nobilitate, vt aliquid dignum sua nobilitate, dignum maioribus suis designet interficiendo